

ČTVRTLETNÍK

ZIMA 2014

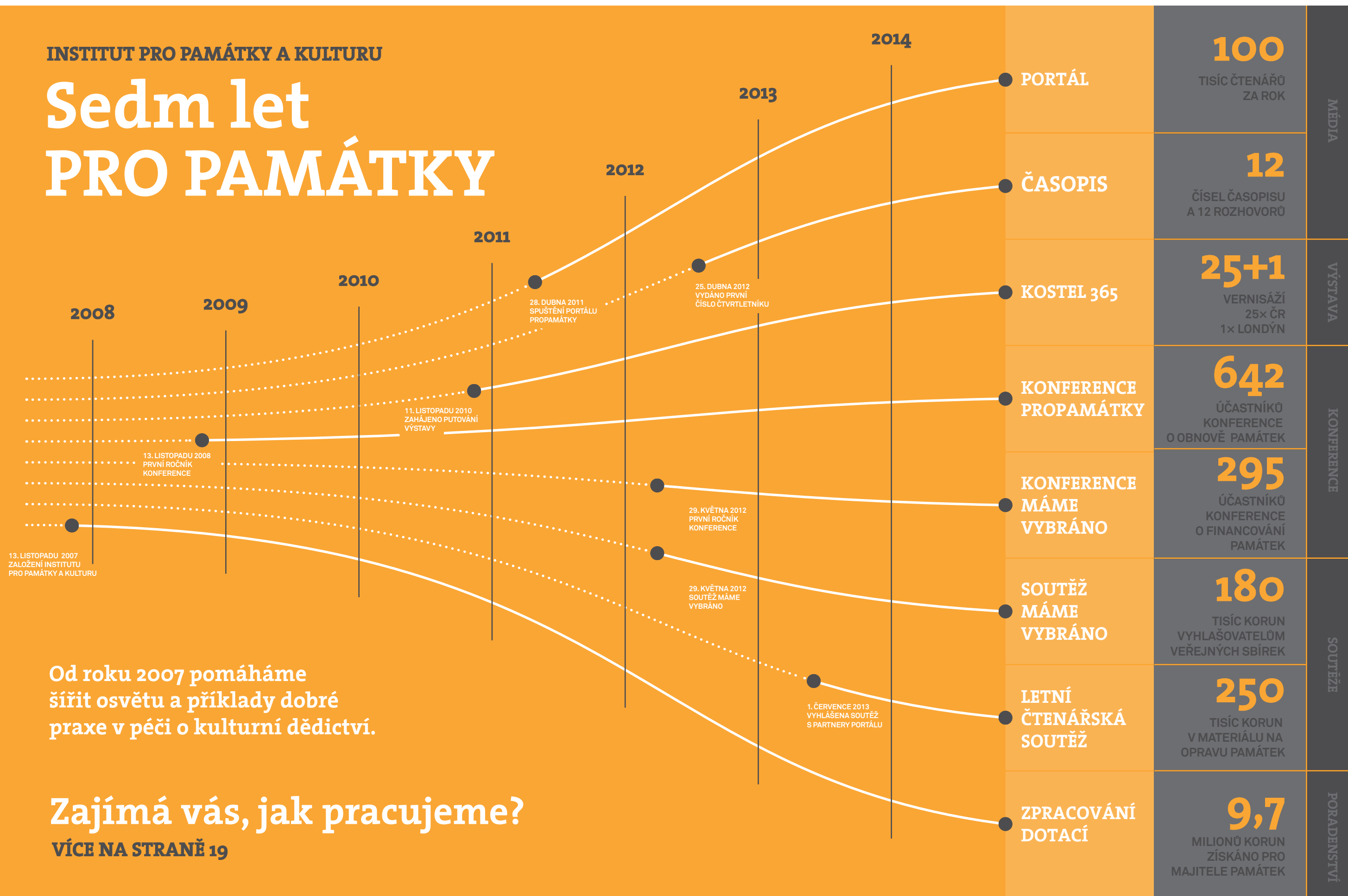
PRO PAMÁTKY

Kláštery a města

ROZHOVOR S PROVINCIALEM ČESKÉ PROVINCE DOMINIKÁNŮ BENEDIKTEM MOHELNÍKEM
CENA PATRIMONIUM PRO FUTURO PRO OBEC KŘÍŽOVATKA
NOVÁ RŮŽE PRO ROSA COELI

INSTITUT PRO PAMÁTKY A KULTURU

Sedm let PRO PAMÁTKY

Od roku 2007 pomáháme šířit osvětu a příklady dobré praxe v péči o kulturní dědictví.

Zajímá vás, jak pracujeme?
VÍCE NA STRANĚ 19

Josef Červinka

ÚVODEM

Posledních několik let si vždy při pohledu na uplynulý rok říkám, že se nám toho v Institutu podařilo realizovat zase o něco více než v období předcházejícím, a to aniž bychom to předem plánovali. Rok 2014 nebyl v tomto ohledu výjimkou. Posuďte sami.

Spolupracovali jsme na přípravě tří odborných konferencí. Jejich tématy byly: Finance pro památky, Památky bez bariér a Vodárenské věže. Zúčastnilo se jich na 300 lidí z celé republiky i ze zahraničí. V soutěži veřejných sbírek na památky MÁME VYBRÁNO hlasovalo rekordních 11 tisíc lidí, tedy o polovinu více než v roce 2013. Česká televize a Český rozhlas natočily několik reportáží o naší práci. Pečlivě jsme se věnovali výroční zprávě, která následně získala v soutěži Byt vidět 2014 první místo. Založili jsme Klub PROPAMÁTKY a poprvé s našimi příznivci společně oslavili narozeniny organizace.

Ve čtvrtletníku vám proto představujeme všechny hlavní projekty Institutu pro památky a kulturu včetně lidí, kteří je v průběhu roku připravují. V závěru časopisu se navíc dozvíte, jak pracujeme a jak můžete činnost naší organizace také podpořit.

Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

Vít Luďánek WM, CC-BY-SA 3.0

NOVĚ ZAPSANÉ PAMÁTKY

Ve třetím čtvrtletí letošního roku bylo do Ústředního seznamu kulturních památek zapsáno 24 objektů. Památkovou ochranu jich pozbylo za toto období osm. V Čechách je nově zapsáno dvacet památkově chráněných objektů a na Moravě čtyři. Mezi nově zapsanými kulturními památkami je například sokolovna, lesní hřbitov, vodní mlýn nebo lanová dráha.

SOUTĚŽE A OCENĚNÍ – VÝBĚR ZA ROK 2014

Cena J. M. Olbricha
Cena Klubu Za starou Prahu
Cena Nadace Proměny
Cena Petra Parléře
Gloria musaealis
Historické město roku
Lidová stavba roku Zlínského kraje
MÁME VYBRÁNO
Média na pomoc památkám
Mladí fotografují památky
Mosty
Nejkrásnější nádraží
Nejlépe opravená památka
Jihomoravského kraje
Nositel tradice lidových řemesel
Památka roku 2013
Patrimonium pro futuro
Stavba Vysočiny
Stavby Karlovarského kraje
TONDACH Pálená střecha
Vesnice roku
Via Benedictina
Wiki miluje památky
Young architect award
Zlatá jeřabina

ARCHEOLOGOVÉ V HODINÁCH DĚJEPISU

Studenti Gymnázia Pardubice měli na jaře nevšední hodiny dějepisu. Pozvaní archeologové jim umožnili poznávat různé historické předměty

OTEVŘENÉ PAMÁTKY I SRDCE

Městské kulturní středisko v Třebíči pořádalo v říjnu již 11. ročník akce Otevřené památky a srdce pro klienty z různých stacionářů. Program byl určen rovněž lidem s hendikepem. Účastníci si prohlédli Zadní synagogu a další památky zapsané na Seznamu UNESCO. Na zámku je čekala také interaktivní expozice nazvaná Cesty časem.

Městské kulturní středisko Třebíč

pouze hmatem. Ve Východočeském muzeu v Pardubicích chtějí totiž vytvořit haptickou stezku, která zpřístupní expozici keramiky i nevidomým a slabozrakým. Studenti se na její přípravě budou podílet tím, že budou spoluvytvářet textový materiál k vystaveným předmětům.

DUCHOVNÍ PROSTOR V SAMOTNÉM CENTRU PRAHY

KNIHKUPECTVÍ OLIVA PODLE ARCHITEKTA PLESKOTA

ROZHOVOR S BENEDIKTEM MOHELNÍKEM

Úloha kláštera ve městě 21. století

Kulturní a duchovní aktivity kláštera dominikánů na Starém Městě pražském sledujeme delší dobu. Hovořili jsme s Benediktem Mohelníkem, provinciálem České dominikánské provincie, o platformě Dominikánská 8, jež funguje šestým rokem. Popisuje ji jako mentální otevírání kláštera v centru historické Prahy široké veřejnosti. Zajímala nás také plánovaná obnova a její financování.

S blížícím se koncem roku se nabízí otázka: Jaký byl rok 2014 pro vás, českou provincii dominikánů, a pro klášter, ve kterém působíte?

Rok 2014 byl pro Českou dominikánskou provincii významný, možná že můžeme říci i přelomový. Provinční kapitula, která se konala v lednu, rozhodla, že soustředíme své síly na

upevnění řádového života a vnějšího apoštolského působení na úkor počtu míst naší přítomnosti.

Kdy vznikla idea přestavby kláštera dominikánů na Starém Městě pražském a co vás k ní vedlo? Kdo je autorem této myšlenky?

Klášter sv. Jiljí na Starém Městě v Praze je mimořádné místo už svou polohou, historií a uměleckou hodnotou. To všechno představuje neobyčejně bohaté dědictví a zároveň velký závazek. O tom, jak naložit s tímto klášterem, prostě nelze nepřemýšlet. Už sv. Dominik vždy naslouchal svým bratřím, takže se dá těžko říct, že i založení řádu by bylo pouze jeho vlastní iniciativou. Přemýšlení několika posledních let o tom, jak využít pražský klášter, je podobně výsledkem společného hledání bratří, a dokonce i lidí kolem nás. U projektu plánované rekonstrukce ani tak nejde o přestavbu či opravu budovy, ale především o to, jak učinit z kláštera nástroj působení pro komunitu, která v něm žije. Když nástroj dobře padne do ruky, dají

TEXT JAN ČERVINKA
FOTO ŠIMON HLAVATÝ

AUTOR INTERIÉRU PŘI SLAVNOSTNÍM OTEVŘENÍ

ŘÁDOVÝ ŽIVOT BRATRŮ DOMINIKÁNŮ

se s ním dělat úžasné věci. Ale jenom v tom nástroji to stejně není...

Kde jste se inspirovali?

Inspiraci jsme hledali a stále hledáme u všech lidí a institucí, které se snaží nabídnout kulturní potenciál a duchovní hodnoty současnému světu. Rozvíjíme spolupráci s Collège des Bernardins a klášterem dominikánů v Paříži, inspirovujeme se muzeem Kolumba a Stanicí umění v Kolíně nad Rýnem, podnětné jsou kontakty s klášterem La Tourette či městskými muzei v Žitavě, abych jmenoval alespoň některé. Žádný z nich se však nedá přenést do Prahy. Musíme utvářet svůj originální způsob.

Jak jste dospěli ke spolupráci s architektem Josefem Pleskotem? V čem spatřujete zásadní hodnotu jeho projektu?

Pana architekta Josefa Pleskota jsme oslovili hned na začátku, i když jsme potřebovali určitý čas na vybudování vzájemné důvěry. Zásadní hodnota projektu spočívá v oboustranném porozumění tomu, o co nám jde – nám i jemu. Nejenom architektonické řešení, ale i smysl celého projektu otevření kláštera je opravdu společným dílem. Architekt Pleskot k nám přistupuje s velkým respektem a s ochotou naslouchat. Práce na projektu nás samé přinutila mnoho věcí důkladně promyslet, vytříbit a srozumitelně formulovat. Nepochybnou hodnotou projektu je také to, že nechce být uzavřený sám do sebe, ale z podstaty počítá s širšími vztahy okolí kláštera a společenskou rovinou.

BENEDIKT MOHELNÍK

- narodil se ve Valašském Meziříčí v roce 1970
- v roce 1990 složil řádové sliby a o pět let později byl vysvěcen na kněze
- vystudoval teologii na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a na Université de Fribourg ve švýcarském Fribourgu
- od roku 2006 je provinciálem české provincie dominikánů
- je členem Metropolitní ozvučné desky, odborného poradního orgánu Rady hl. m. Prahy v otázkách rozvoje města
- vyučuje na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a v klášteře Nový Dvůr

Můžete přiblížit finanční plán na realizaci celého projektu? S jakými zdroji je počítáno?

Finanční plán závisí na mnoha faktorech. Rekonstrukce tak rozsáhlého historického objektu samozřejmě nebude levnou záležitostí. Pokud jde o zdroje, jsme téměř úplně odkázáni na pomoc zvenčí, ať už by se jednalo o prostředky z veřejných financí, či soukromých zdrojů. Žel nemohu říci, že bychom prozatím byli úspěšní v získávání dotací, ačkoliv se domnívám, že náš projekt je kvalitní. Před nedávnem jsme se dozvěděli, že jsme v jednom významném dotačním programu nebyli úspěšní. Mecenášství soukromníků u nás zatím moc nefunguje.

Daří se vám již nyní nacházet různé zdroje na údržbu a provoz kláštera, který je významnou památkou v samotném historickém centru Prahy?

Na samotný provoz je klášter schopen si prostředky vydělat. Prioritou našich aktivit ovšem není ekonomická výnosnost, protože v opačném případě by se zcela změnil duchovní charakter místa, což samozřejmě nemůžeme připustit.

Existuje spolupráce mezi klášterem a městskou samosprávou, místními obyvateli, popř. dalšími institucemi, jako jsou univerzity či neziskové organizace?

Spolupráce kláštera se samosprávou a vůbec dalšími orgány státní správy je velmi dobrá. Myslím, že jsme si trpělivým vysvětlováním našich záměrů získali důvěru. Vlastně všude

DOMINIKÁNSKÁ 8 OTEVÍRÁ KLÁŠTER PRO VEŘEJNOST.

se setkávám se sympatiemi a podporou našeho projektu. Stejně tak nacházíme porozumění u obyvatel v našem okolí, kterých je ovšem velmi málo, a u návštěvníků našeho kostela. Spolupráce se společenskými a akademickými institucemi je pro nás zcela samozřejmá, především v rámci aktivit platformy Dominikánská 8. V rámci výše zmíněného ekonomického přístupu podporujeme i různé nelukrativní aktivity neziskových organizací.

Jaká je podle vás úloha klášterů ve městech v 21. století? Mohou mít vedle tradičních funkcí i nějaké nové, aktuální? Vnímáte i dnes nějaké rozdíly mezi kláštery mendikantských řádů ve městech a kláštery mimo městská sídla?

Úkolem všech klášterů, a to prvořadým, je Boží chvála a posvěcení lidí. Toto tradiční poslání je zároveň stále aktuální. Všechno ostatní už pak záleží na tom, jaký řeholní řád v klášteře žije. Dominikánské kláštery mají mít vždy otevřené kostely, aby do modliteb bratří či sester mohli lidé vstoupit. Mužské dominikánské kláštery, na rozdíl od čistě kontemplativních ženských, mají být vždy ohnisky stále nových způsobů předávání tradičních hodnot křesťanské víry. Platforma Dominikánská 8 se snaží odpovídat na specifické podmínky, které jsou dány polohou kláštera v centru historické Prahy. Klášter není žádný univerzální pojem. Spirituality jednotlivých řádů jsou dost rozdílné, což nutně ovlivňuje způsob života řeholníků, od akcentů

MODEL PROJEKTU OBNOVY KLÁŠTERA OD ARCHITEKTA JOSEFA PLESKOTA BYL PŘEDSTAVEN NA VELETRHU PAMÁTKY 2012.

duchovního života až třeba po přístup k hospodářským otázkám kláštera. Od spirituality řádu se odvíjí také charakter vnějšího působení kláštera. Snad každá etapa dějin přinesla v řeholním životě nové charismatické zakladatelské osobnosti. V nich se odráží nevyčerpatelné bohatství a stálá novost učení Ježíše Krista, totiž evangelia.

Zmínili jste platformu Dominikánská 8. Můžete přiblížit její aktivity?

Touto iniciativou mentálně otevíráme klášter široké veřejnosti. Letos běží už šestý programový rok. Jsme dominikáni, takže těžiště působnosti platformy je v edukativní oblasti. Debáty se věnují v ucelených cyklech teologicko-duchovním tématům, neváhamo nastolovat jednotlivé diskuze o ožehavých tématech naší doby, dáváme prostor koncertům vážné hudby i moderním uměleckým intervencím. V debatách týkajících se teologických otázek usilujeme o jejich podání srozumitelnou formou a zároveň o jejich konfrontaci s aktuálním tázáním. Setkávání s lidmi různých oborů a názorových pozic je obohacením nejen pro účastníky debatních večerů, ale i pro nás samotné. Leží nám na srdci rozvíjení ekumenické spolupráce. Je toho vlastně strašně moc... Nejsme jen pouhými hostiteli, kteří nabízejí něco přichozím, ale nám samotným tato setkávání úžasně rozšiřují obzory. Poskytujeme platformu setkávání, což se projevuje i v tom, že značnou část akcí iniciují lidé zvenku. Prostě přijdou s nápadem, který společně probereme

a pak také zrealizujeme v konkrétní akci. A dobré nápady jsou samozřejmě tím nejhodnotnějším duchovním kapitálem. Když s nimi naši přátelé přicházejí, projevují nám tím velkou důvěru. A toho si moc vážím. Vždy se za akce konané v rámci Dominikánské 8 plně stavíme, i když nejsou z naší hlavy. Tím zase vyjadřujeme důvěru našim spolupracovníkům, spíše spolutvůrcům.

Co byste popřál v období adventu našim čtenářům a vzkázal do nového roku?

Doba adventní je dobou očekávání příchodu Mesiáše. Je přípravou na narození Ježíšovo v Betlémě. Můžeme to zcela určitě zobecnit a můžeme si položit otázku, zda ve svém životě, ve svém snažení vlastně víme, na co čekáme. Očekávání je hybnou silou, když víme, za čím chceme jít. Nesmíme se bát hledat a formulovat, co čekáme, o co nám jde. A taky se o své naděje dělit. Bez intenzivního očekávání velkých věcí se život jaksi rozbředává. Vánoce jsou dobou radosti z Ježíšova příchodu. Přál bych všem vašim čtenářům velkou a opravdovou radost i z malých věcí, kterých se jim podaří dosáhnout. Ony totiž při tichém pohledu zblízka malé nejsou... ■

Česká dominikánská provincie: www.op.cz
 klášter dominikánů Praha: praha.op.cz
 nakladatelství Krystal: www.krystal.op.cz
 revue Salve: salve.op.cz
 knihkupectví Oliva: www.oliva.op.cz
 barokní refektář: www.refektar.cz
 ubytování v klášteře: hostel.op.cz
 platforma Dominikánská 8: www.dominikanska8.cz

Z KONSTRUKTIVNÍHO DIALOGU PŘI KONZERVACI ZÁPADNÍHO ŠTÍTU TORZA KOSTELA VZEŠLA NÁZOROVÁ SHODA NA SOUDOBOU PODOBU NOVÉHO PRVKU VE VRCHOLU ŠTÍTU – STYLIZOVANÉHO ZNAKU RŮŽE.

CHVÁLÍME

Nová růže pro Rosa coeli

V Dolních Kounicích na jižním Brněnsku pečuje o významnou středověkou památku její vlastník, Biskupství brněnské, v úzké spolupráci s obcí, která je jejím správcem. Torzo kostela Panny Marie letos obohatil nový výtvarný prvek, jenž ctí historii i genia loci a zároveň představuje současné umělecké dílo.

TEXT JAN ČERVINKA
FOTO JOSEF ČERVINKA

Areál bývalého kláštera premonstrátek prošel od středověkého založení složitým stavebním vývojem.

V posledních desetiletích památku postupně obnovuje biskupství spolu s obcí. Jedna z aktuálních etap dlouhodobé obnovy se soustředila na konzervaci torza kostela. Při restaurátorských pracích na západním štítu vyvstala otázka, čím jej vhodně uzavřít. Vrcholil křížovou kytkou, která byla na štítu použita druhotně a pro svůj havarijní stav musela být snesena. Z konstruktivního dialogu mezi Zdeňkem Váchou z Národního památkového ústavu v Brně, Alešem Taufarem, vedoucím stavebního oddělení biskupství, technologem Karolem Bayerem, architektem Přemyslem Mazalem z kanceláře AAA STUDIO provádějícím projekční práce a restaurátorem Josefem Červinkou zajišťujícím konzervaci kamenných prvků vzešla názorová shoda na soudobou podobu nového prvku ve vrcholu štítu.

O jeho návrh se postaral Aleš Hvízdal, absolvent litomyšlské Fakulty restaurování Univerzity Pardubice, který v současnosti studuje na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Navrhl stylizovaný znak růže v podobě ploché ocelové růžice. Ten volně cituje starší prvek, který v minulosti štít kostela zdobil, ale zanikl, a jeho existence je doložena pouze na historické fotografii.

Autor růžici ukotvil do jednoduché, prostorově trojrozměrné ocelové konstrukce pohledově pracující s principem průhledů, která štít nově dotváří a uzavírá jeho trojúhelný obrys.

Svou lapidární, vzdušnou a transparentní podobou zároveň akcentuje atmosféru torza kostela, který je poutavou sakrální zříceninou. Výrobu zajistil umělecký kovář Milan Michna z brněnské společnosti Hefaiston.

V Dolních Kounicích ukázali příkladem spolupráce vlastníka památkového objektu s místní samosprávou a státní památkovou péčí. Jednotlivé kroky řešili v součinnosti s širším okruhem odborníků a v neposlední řadě potvrdili v zahraničí léty prověřenou zkušenost, že pokud je činěno s citem a respektem, tak funguje symbióza starého a nového. Lze totiž pečovat o svěřené dědictví minulosti s úctou a zároveň se vyjadřovat soudobými výtvarnými prostředky. Chvályhodné a inspirativní. ■

KOSTEL SV. KATEŘINY V OBCI KŘIŽOVATKA

OBNOVA VENKOVNÍHO PLÁŠTĚ NA VĚŽI KOSTELA

ZAJÍMAVÁ REKONSTRUKCE

Kostel sv. Kateřiny a cena Patrimonium pro futuro

Obnova kostela sv. Kateřiny je výsledkem spolupráce obce Křižovatka a řady odborníků. „Udělení prestižní ceny nás těší a jsme rádi, že jsme při rekonstrukci objektu vydrželi naslouchat a nechali si radit tak, abychom mohli být na výsledek pyšní,“ shrnul několikaleté úsilí o záchranu památky starosta obce Jan Strachota.

V hlavní roli obec

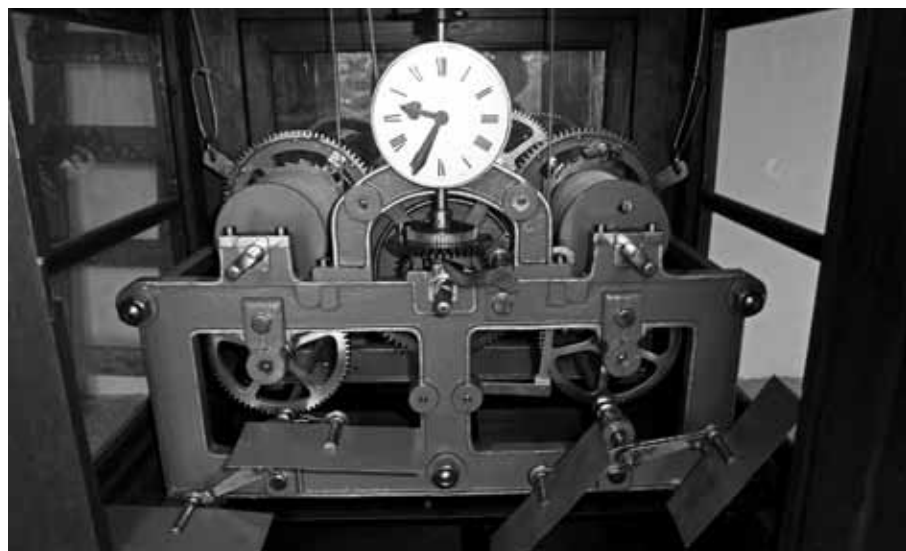
Jedinou zapsanou památkou obce Křižovatka na Chebsku je kostel sv. Kateřiny. Objekt, kterému hrozila zkáza, byl až do roku 2009 v majetku římskokatolické církve, která však na jeho opravu neměla dostatek finančních prostředků. Církev proto oslovila obec s nabídkou bezúplatného převodu do majetku obce Křižovatka. Zastupitelé si byli vědomi, že při

získání kostela do vlastnictví musí vynaložit veškeré síly k jeho záchraně. „Zastupitelstvo nechtělo nechat toto rozhodnutí jen na sobě, a proto uspořádalo referendum, jehož otázka zněla: Má obec převzít kostel sv. Kateřiny do svého vlastnictví a pokusit se ho zachránit? Překvapením bylo, že 95 % zúčastněných hlasovalo pro získání kostela a jeho následnou záchranu,“ vzpomíná na zlomový den v historii sakrální památky starosta obce Jan Strachota. „Od té doby bylo popsáno mnoho stran projektové dokumentace, aby se podařilo získat finanční prostředky na čtyři navazující etapy záchrany,“ dodává starosta.

Rekonstrukce

První věc, která se musela připravit, bylo zpracování stavebněhistorického průzkumu, kterého se ujal Lubomír Zeman ze Západočeského institutu pro ochranu a dokumentaci památek v Plzni. Současně byly jeho kolegyní Marií Waskovou zpracovány archivní rešerše. „Tyto dokumenty byly zásadní

TEXT ZBYNĚK KONVIČKA
FOTO JAN STRACHOTA

HODINOVÝ STROJ PO RESTAUROVÁNÍ

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM PŘED OBNOVOU PODLAHY

pro další stavební a restaurátorské práce, které se na kostele prováděly. Navíc bylo vše projednáno s pracovníky památkové péče, s nimiž byla vyvíjená spolupráce, a dnes jsme rádi, že nás navedli správným směrem,“ podotýká Jan Strachota.

V první etapě se podle jeho slov musel kostel nejdříve staticky zajistit a odvodnit. V dalších etapách se sanoval venkovní plášť budovy se střechou. Po těchto pracích nastoupili restaurátoři a ti pracovali uvnitř objektu ve věži, lodi i sakristii. Restaurátorům se podařilo obnovit vnitřní omítky s nástěnnou výmalbou z 19. století, dřevěný kůr, vitrážová okna, dveře i mříže. Opravy se dočkal i oltář s obrazem sv. Kateřiny malovaném na plechové desce. Řemeslníci také zaklopili propadlý strop v lodi i ve věži kostela. Před položením nové cihelné dlažby byli povoláni archeologové k průzkumu, díky němuž našli nejen zajímavé předměty, ale hlavně získali informace o historii kostela. Odkrytí původní dlažby totiž odhalilo půdorys kostela ze 13. století, k jehož datování přispěl i nález stříbrné mince z téže doby. Restaurování se dočkaly také věžní hodiny, které na své spuštění čekaly pokryté prachem 30 let. „Při jejich opravě byly ponechány všechny původní části a hodiny od roku 2012 řídí čas v naší obci,“ pochvaluje si Jan Strachota. Restaurátorské práce vedli Marcel Hron a Václav Štochl. Střešní konstrukce řešil František Philipp, vitrážová okna manželé Jitka a Richard Kantovi a dubové lavice

Karel Váňa. „Všichni jmenovaní se zasloužili o záchranu kostela a jejich práce je s nadšením hodnocena nejen místními, ale i komisí Národního památkového ústavu,“ dodává Jan Strachota. V červnu 2013 byl kostel sv. Kateřiny vysvěcen plzeňským biskupem Františkem Radkovským.

Peníze na obnovu

„Na obnovu kostela sv. Kateřiny se nám finanční prostředky podařilo získat ze dvou zdrojů. Menší část tvořila dotace z Ministerstva kultury a podstatnou část zajistila obec z Programu rozvoje venkova prostřednictvím Zemědělského intervenčního fondu. Nemůžeme zapomenout ani na peníze obce Křižovatka. Celkové náklady na záchranu kostela byly téměř 10 milionů korun,“ uvádí Jan Strachota.

Patrimonium pro futuro

Za rekonstrukci kostela sv. Kateřiny obec Křižovatka získala v nové soutěži Národního památkového ústavu cenu Patrimonium pro futuro v kategorii Obnova památky, restaurování. Slavnostní vyhlášení se konalo v září letošního roku na zámku Nebílovy na Plzeňsku. Cena Patrimonium pro futuro, která byla vyhlášena letos poprvé, je podle slov starosty poděkováním všem, kteří projektu věřili a dokázali své nasazení dotáhnout do zdárného konce. „Vážíme si spolupráce s Janou Konůpkovou Horváthovou a Danielou Staňkovou z Národního památkového ústavu v Lokti a Slávkou Snížkovou z oddělení územního plánování a památkové péče Městského úřadu Cheb. Dále bych rád zmínil kolektiv pracovníků a restaurátorů pod vedením Marcela Hrona, kteří myšlenku převedli do reality, a jediná zapsaná památka v obci Křižovatka mohla být zachráněna,“ vypočítává starosta obce ty, kteří se o zmrtvýchvstání památky zasloužili.

Historie

Kostel sv. Kateřiny v Křižovatce je jednou z nejstarších sakrálních staveb na Chebsku. Jeho založení se datuje mezi lety 1213 a 1273. Za svou historii byl několikrát zničen a znovu obnoven. Původně gotický kostel byl do současné podoby přestavěn na počátku 19. století, kdy k němu byla připojena nová věž. Kostel tvoří přirozenou dominantu obce. Návštěvníci mohou vstoupit

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ OBNOVENÉHO KOSTELA V ČERVNU 2013

portálem ve věži a obdivovat interiér zachráněné památky. V podvěžní předsíni se nachází středověká kamenná křtitelnice, která v současnosti slouží jako kropenka. Uvnitř kostela si mohou zájemci prohlédnout opravený barokní sloupový oltář s obrazem sv. Kateřiny, kazatelnu v novorománském slohu a několik soch, například na jižní straně lodi sv. Jana Nepomuckého z počátku 19. století nebo barokní sochy sv. Vendelína a sv. Nortburgy. Celý objekt byl od osmdesátých let minulého století uzavřen. Nacházel se ve velmi špatném technickém stavu, zničenou střechou do něj zatékalo. V devadesátých letech se podařilo opravit krov a vyměnit střešní krytinu, ale na další opravy chyběly finanční prostředky.

KOSTEL JAKO CENTRUM KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

VITRÁŽOVÉ OKNO PO REKONSTRUKCI

„Obec Křižovatka byla do roku 2005 samostatnou farností, která si vedla i vlastní matriční knihy, a farním kostelem byl právě kostel sv. Kateřiny. Od roku 2005, po spojování farností, patří Křižovatka pod farnost Skalná. Kostel zůstal jako filiální, pomocný farnosti Skalná,“ vysvětluje tamní farář Piotr Libner. Kostel je od roku 2009 v majetku obce. Po kompletní rekonstrukci je znovu využíván, konají se tam koncerty, setkání místních obyvatel a další akce. Zároveň slouží jako stálý výstavní prostor. „S farností jsme od začátku v úzkém kontaktu, ne však materiálním, ale spíše morálním. Řešíme vybavení kostela a různé kulturní a společenské akce, které se v památce konají,“ doplňuje starosta Jan Strachota. ■

PATRIMONIUM PRO FUTURO

Národní památkový ústav letos poprvé vyhlásil cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro. Ta upozorňuje na pozitivní příklady a příběhy v oblasti památkové péče a oceňuje všechny, kteří se o ně zasloužili. V kategorii Obnova památky, restaurování vybrala komise jako nejlepší příklad kostel sv. Ka-

teřiny v Křižovatce v Karlovarském kraji. Cenu udělila generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková obci Křižovatka. V kategorii Objev, nález roku vyhodnotila komise jako nejpozoruhodnější počín objev systému výpustí vodní nádrže Jordán v Táboře. Za nález středověké památky technického rázu bylo ocenění uděleno Husitskému muzeu v Táboře. Jako nejvýznamnější počín v kategorii Prezentace hodnot byla vyhodnocena činnost neziskové organizace Omnium.

V kategorii Záchrana a obnova památky byla za nejzáslužnější počín označena záchrana části dvojvily bratří Čapků v Praze na Vinohradech a jejího unikátního inventáře udělené městské části Praha 10. Zvláštní cena pro Osobnost památkové péče byla udělena prof. PhDr. Tomáši Durdíkovi, DrSc., in memoriam jako vyjádření úcty jednomu z nejvýznamnějších českých a evropských archeologů, medievalistů a kastelologů.

VÝSTAVA

Architektura konverzí 2005–2015

Galerie Jaroslava Fragnera představí od 17. prosince do 1. února výstavu nazvanou Industriální topografie – architektura konverzí, Česká republika 2005–2015.

Výstava navazuje na podobně zaměřené výstavní počiny z devadesátých let a z roku 2005. Je součástí čtyřletého projektu aplikovaného výzkumu Ministerstva kultury Industriální topografie České republiky – nové využití průmyslového dědictví jako součásti národní a kulturní identity, jehož řešitelem je Výzkumné centrum průmyslového dědictví FA ČVUT v Praze, které k výstavě připravilo rovněž publikaci. Čtenář v ní nalezne úvodní text Benjamina

Fragnera o industriálních motivech a motivacích v architektuře konverzí a katalog více než 40 staveb představujících konverze průmyslových objektů mezi lety 2005 až 2015.

Stavby jsou tematicky rozčleněny do čtyř kapitol. V první jsou zařazeny například kanceláře, sklady a výrobní v budovách transformační stanice, pily, parního nebo uhelného mlýna. Druhá kapitola mapuje konverze

na restaurace, obchody a sportovní zařízení. Třetí přibližuje bydlení ve věžovém vodojemu, na síle, v někdejší tiskárně, lisovně řepkového oleje nebo dieselové elektrárny. Poslední okruh zahrnuje veřejné kulturní instituce, například budovy pivovarů v Lobči a v Plasích, výrobní budovy závodů ve Zlíně, v nichž dnes sídlí 14 | 15 Baťův institut, žatecký Chrám chmele a piva nebo centrum současného umění DOX v Holešovicích.

MOHYLA NA IVANČENĚ

VARHANY V BOZKOVĚ

KOSTEL NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE V ZAHOŘANECH

FINANCOVÁNÍ

Úspěch veřejné sbírky ovlivňuje způsob její propagace

Projekt MÁME VYBRÁNO již několik let pomáhá propagovat veřejné sbírky na obnovu památek. V soutěžní kategorii Nejlépe prezentovaná veřejná sbírka odborná porota oceňuje originalitu nápadů, přehlednost informací a způsob zapojení místní komunity.

Po založení veřejné sbírky a splnění všech zákonných povinností je velmi důležité dostat projekt do povědomí širší veřejnosti. Výhodou je, pokud se daří sbírku přehledně prezentovat na internetu, ale účinné jsou i další způsoby oslovení potenciálních dárců. Vždy záleží na charakteru objektu a konkrétních nápadech jednotlivých vyhlásovatelů.

Nejčastěji připravují tištěné letáky, organizují pracovní setkání dobrovol-

níků, pořádají komentované prohlídky, přednášky, koncerty a další akce. Také využívají prodej drobných předmětů nebo adopci některých částí památky, například schodů, oken či varhanních píšťal. Součástí prezentace sbírky může být i příběh památky a lidí, kteří ji zachraňují. V propagačních materiálech by se měly objevit údaje, které se vztahují k samotné sbírce – především jakými způsoby mohou zájemci přispět, dobu jejího trvání a důležité kontakty.

V rámci prezentace mohou vyhlásovatelé přiblížit historii ohroženého objektu a průběh jeho obnovy. Při dlouhodobějších opravách je vhodné veřejnost seznamovat s jednotlivými etapami ukončených prací. Dárci tak mají možnost zjistit, jak účelně jsou finanční prostředky vynakládány, a častěji pak přispívají opakovaně nebo nabídnou i jinou formu pomoci.

Hlavním cílem veřejné sbírky je shromáždění potřebných finančních prostředků. Může však získat významný přesah, pokud se do obnovy podaří výrazně zapojit místní komunitu a prohloubit tak pocit odpovědnosti za místo, kde lidé žijí. Tato skutečnost bývá velmi zásadní i pro další budoucnost památky.

Vyhlášení výsledků čtvrtého ročníku soutěže veřejných sbírek, která je součástí projektu MÁME VYBRÁNO, se bude konat 2. června v dominikánském klášteře v Praze. ■

Martin Vonka,
Tovární komíny – funkce, konstrukce, architektura, Praha 2014.

KNIHA

O továrních komínech

Po více než sto letech vychází publikace zaměřená na popularizaci továrních komínů jako symbolu industriální éry. Přes 200 stran textu a na 190 fotografií a obrazové dokumentace nabízí kniha komínáře Martina Vonky.

Autor náleží k výrazným propagátorům průmyslových vertikál, působí na Fakultě stavební ČVUT v Praze, v Českém svazu komínářů a v redakci elektronického periodika Fabriky.cz. Vydání předcházely několikaletý archivní a terénní průzkum včetně systematické dokumentace. Martin Vonka se v knize věnuje historii továrních komínů od počátků jejich vzniku až do současnosti. Vedle stavebních konstrukcí, je-

jich typologie a základních funkcí jsou řešena i zcela aktuální témata, jakými jsou hodnoty dnes už často nefunkčních komínů, důvody pro jejich ochranu a možnosti jejich nového využití. Součástí knihy je katalog vybraných, dosud stojících komínů. Publikace je součástí projektu Industriální topografie České republiky, jehož řešitelem je Výzkumné centrum průmyslového dědictví FA ČVUT v Praze.

Michal Šneberg

PŘÁTELÉ VYŠEHOŘOVICKÉ TVRZE
VYŠEHOŘOVICE – REKONSTRUKCE JIHOVÝCHODNÍHO NÁROŽÍ TVRZE

Václav Sklenář

KAREL KLOSTERMANN – SPISOVATEL ŠUMAVY
PŘEDNÍ PAŠTĚ – OBNOVENÁ KAPLE NA MÍSTĚ
ZANIKLÉ OBCE

FOTOREPORTÁŽ

Co se podařilo neziskovým organizacím

Navazujeme na podzimní číslo časopisu, kdy jsme prezentovali úspěchy měst. Tentokrát chceme přiblížit úsilí neziskových organizací při obnově a záchraně památek. Z množství zaslaných snímků představujeme několik vybraných objektů prostřednictvím fotogalerie.

Ivan Rubáš

KLATOVSKÉ KATAKOMBY
KLATOVY – OBNOVENÝ PORTÁL LÉKÁRNY U BÍLÉHO
JEDNOROŽCE

archiv sdružení

OBNOVA KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ÚDOLÍ DESNÉ
PRAMENY U ŽÁROVÉ – OBNOVENÉ ZÁKLADY KOSTELA SV. JANA A PAVLA V ZANIKLÉ OBCI ŠTOLNAVA

Petr Chrást

KLUB VOJENSKÉ HISTORIE NÁCHOD
NÁCHOD – PĚCHOTNÍ SRUB N-S 82 BŘEZINKA

Lukáš Mácha

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA SVATÉHO JANA
Z NEPOMUKU, ŽINKOVY – ZACHRÁNĚNÁ SOCHA
SV. JANA

Jan Joudal

KLUB VOJENSKÉ HISTORIE T-S 19 TUROV
TUROV – VYKLÍZECÍ PRÁCE V TÝLOVÉM PATŘE
PĚCHOTNÍHO SRUBU T-S 19

Daniel Řeřicha

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ POD STUDENCEM
ČESKÁ KAMENICE – SOCHA SV. JANA
NEPOMUCKÉHO V OBCI LÍŠKA

Jaromír Schöffel

TVRZ NEMILE U ZÁBŘEHA
NEMILE U ZÁBŘEHA – OBNOVENÁ PODLAHA RYTÍŘSKÉHO SÁLU TVRZE

Jiří Synek

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY
ROKU 1866, PROSTĚJOV – NÁHROBEK PRUSKÉHO
PORUČÍKA FRANKENBERGA

Radka Slusová

SPOLEK PRO ZÁCHRANU HISTORICKÝCH PAMÁTEK
PŘEŠTICKA, PŘEŠTICE – KOPIE BAROKNÍHO
OBRAZU PŘEŠTICKÉ PIETY

Petr Pivoňka

DUBÁCI
LETAŘOVICE – OBNOVA PLÁŠTĚ KOSTELA SV. JAKUBA

Jiří Čermák

MĚLNICKÝ OSVĚTOVÝ A OKRAŠLOVACÍ SPOLEK,
OBČANSKÉ SDRUŽENÍ, MĚLNÍK – VARHANY
Z CHRÁMU SV. PETRA A PAVLA

Ivan Chudoba

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ZDĚNÁ
ZAJEČOV – OBNOVENÁ STŘECHA BUDOVY ZDĚNÁ

Vojtěch Knošek

SPOLEK ARCHAICKÝCH NADŠENCŮ
SEBRANICE – VYBUDOVANÉ ZÁKLADY SCHLESINGEROVY KAPLE VE VYSOKÉM LESE

Tomaš Valner

RATENICKÁ VČELA
RATENICE – OBNOVENÝ DOMECKÝ KŘÍŽ U RATENIC

Martin Gelhar

INSTITUT PRO ZÁCHRANU PAMÁTEK
TURSKO – BUDOVA ČP. 9 STARÁ HOSPODA

Jan Rapin

VIA TEMPORA NOVA
LIPOVÁ – ZÁCHRANA ZÁMKU

Josef Novotný

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ PRO ZÁCHRANU HRADU
BLANSKO, RYJICE – OBNOVA HRADU BLANSKO

Michaela Hlinová

MARIÁNSKOLÁZEŇSKO
TŘI SEKERY – SOCHA SV. JANA NEPOMUCKÉHO

Tom Droppa

SLADOVNA PÍSEK
PÍSEK – OBNOVA HVOZDU SLADOVNY

Radim Vácha

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ SONOW
KAMENICKÝ ŠENOV – RESTAUROVANÝ CONRATHŮV
KŘÍŽ

Josef Antoš

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ NA ZÁCHRANU KOSTELA SV. ANNY V SEDLCI
SEDELEC – RESTAUROVANÝ PRESBYTÁŘ KOSTELA SV. ANNY

Marie Schmeková

NADAČNÍ FOND CAMPIANUS
BRNO – NOVÉ VARHANY Z JEZUITSKÉHO KOSTELA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE

M. Novotná

KANONIE PREMONSTRÁTŮ TEPLÁ
TEPLÁ – PORTÁL KOSTELA ZVĚSTOVÁNÍ PÁNĚ

NÁZOR

Čeho si na portálu PROPAMÁTKY nejvíce ceníte a proč by ho podle vás měli podpořit další dárci?

Zeptali jsme se našich příznivců, proč se rozhodli přispět na činnost neziskové organizace Institutu pro památky a kulturu, který portál provozuje.

Jitka Tůmová
předsedkyně Občanského sdružení pod Studencem
Portál PROPAMÁTKY, který provozuje Institut pro památky a kulturu, přináší nejenom velice zajímavé podněty všem, kteří se snaží o obnovu památek v České republice, ale i důležité informace o dotačních programech určených k jejich práci. Institutem pořádá konference jsou zdrojem inspirace a prostorem k výměně zkušeností. Každý z nás, kteří složitě získáváme finanční prostředky ke své práci, moc dobře víme, že bez nich se nedá dělat téměř nic. Proto se domnívám, že by naopak jako ocenění jejich práce měli být finančně podpořeni ti, co pomáhají nám. S úctou a díkem za vaši práci.

Lea Luxemburgová
čtenářka
Nemocným a opuštěným je třeba pomáhat – věnovat jim svoji pozornost a péči. V nouzi nejsou jen lidé, ale i památky. Památky jsou naše paměť. Každá z nich má svůj příběh, kterým k nám více či méně promlouvá. Institut pro památky a kulturu tyhle příběhy probouzí k životu, aby jako bájný Fénix mohly znovu vstát z popela a mohly se nám znovu připomenout. Lidé z redakce portálu PROPAMÁTKY sami památky neopravují, ale poskytují v průběhu celého roku důležité informace, a tím pomáhají všem, kteří o památky s láskou pečují. Každý z nás píše svůj životní příběh, který začal kdysi pod jednou střechou, v jednom domě.

Jan Anderle
stavební historik a pedagog Západočeské univerzity v Plzni
Občas si kladu otázku, jaký smysl má celé to „hemžení“ okolo památek. S kamarádem Maxem jsme to před 40 lety pojmenovali jako vyhazování kotev, které brzdí rozklad historického a občanského uvědomění. Evropa je po řadu desetiletí a stále silněji infiltrována lidmi hledajícími podíl na jejím blahobytu, přičemž hodnoty ideální, které jej umožnily vybudovat, jsou jim většinou neznámé, lhostejné, nebo je dokonce považují za nepřátelské a třeba je i aktivně podvracejí za laxního přihlížení domácích odchovanců levicově liberálních ideologií. Domnívám se, že udržení historického povědomí, jako významné složky vlastní identity, zpřístupňováním kulturního odkazu je jednou z nezbytných podmínek, máme-li mít pozitivní budoucnost. Proto vítám každé aktivity, které se na „vyhazování kotev“ podílejí, a proto jsem podpořil PROPAMÁTKY.

INFOGRAFIKA

OTOČTE ZDE

REDAKČNÍ DEN

Jeden den v redakci

Provoz portálu, vydávání časopisu, přípravu konferencí, soutěží i dalších projektů zajišťuje v Institutu pro památky a kulturu tým osmi lidí. Na příkladu jednoho redakčního dne vám představujeme, jaké úkoly řešíme a kolik času práci věnujeme.

Pokud považujete činnost naší organizace za přínosnou, podpořte nás.

- 1 Pomůžete zachovat rozsah a kvalitu našich služeb.
- 2 Budete čerpat výhody členů Klubu PROPAMÁTKY.
- 3 Podpoříte zaměstnávání lidí s hendikepem v naší redakci.

Stačí jedna minuta.
Zaslání daru netrvá déle.

minuta.propamatky.info
217 607 831 / 0300

ALEŠ KOZÁK
ředitel a fundraiser

JAN ČERVINKA
vedoucí redakce a editor

DAGMAR KOŽELUHOVÁ
redaktorka – financování

HELENA PAŠKOVÁ
redaktorka – katalog služeb

ZBYNĚK KONVIČKA
redaktor – zpravodajství

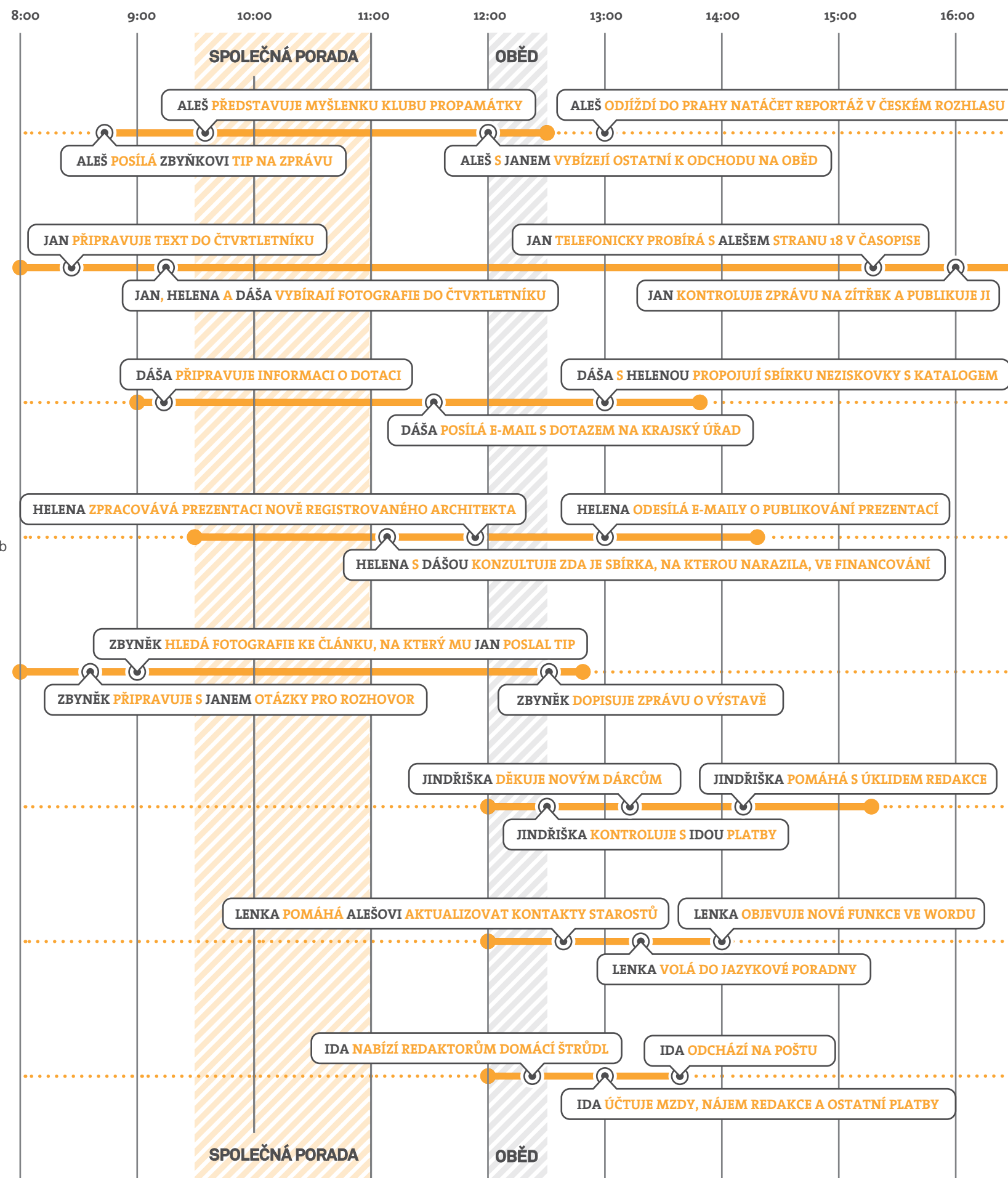
JINDŘIŠKA KUKRÁLOVÁ
péče o dárce

LENKA KUBOUŠKOVÁ
jazyková redaktorka

IDA SOUKUPOVÁ
účetnictví a administrativa

MINUT

192
+
480
+
288
+
288
+
288
+
192
+
120
+
96

Čas
u nás
v redakci
běží rychle.

Víte kolik
je to minut?

**JEDEN
TISÍC
DEVĚTSET
ČTYŘICET
ČTYŘI!**

Věnujte
nám
proto
**jednu
minutu
a podpořte
naši práci.**

Jsme transparentní

Každá nezisková organizace, která se uchází o důvěru veřejnosti a chce spolupracovat s firemními partnery i jednotlivci, musí být transparentní.

Dokladem toho je výroční zpráva, která přehledně prezentuje poslání, vizi a cíle organizace, její náklady a zdroje a přibližuje realizované projekty. Provozovatel portálu PROPAMÁTKY, Institut pro památky a kulturu, vydal výroční zprávu v nevšední grafické úpravě designérů studia BASE a přihlásil ji do soutěže Fóra dárců s názvem Být vidět 2014. Máme radost, že právě naše výroční zpráva byla vyhodnocena jako nejlepší z téměř 50 přihlášených. Věříme, že to ocení naši partneři i dárci. Výroční zpráva je k dispozici na stránkách organizace www.instituteu.cz.

Aleš Kozák

Institut pro památky a kulturu, o.p.s.

PARTNEŘI PORTÁLU

Kvalitní pálená střešní krytina pomáhá zastřešovat památky.
www.tondach.cz

Využijte našich zkušeností s osvětlením historických budov.
www.erco.com

Kvalitní minerální nátěrové systémy pro restaurování a obnovu památek
www.keim.cz

Prověřené materiály pro řešení vlhkostních problémů v historických objektech včetně poradenství
www.mc-bauchemie.cz

Odborný veletrh PAMÁTKY pořádá INCHEBA PRAHA spol. s r. o.
www.incheba.cz/pamatky

Ovládáme řemeslo ručně sypané, historické, ostře pálené, probarvené keramické dlažby.
www.historicka-dlazba.cz

Od roku 1991 dodáváme izolační systémy i do historických budov.
www.ciur.cz

Zajistíme likvidaci dřevokazného hmyzu v historických stavbách prostřednictvím horkého vzduchu.
www.thermosanace.eu

Umíme vyrobit přesné kopie špaletových oken nebo dveří včetně všech řezbářských detailů.
www.janosik.cz

Čtvrtletník portálu PROPAMÁTKY
Ročník 3, číslo 4, vychází: 4x ročně
Vydává: Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
Editor: Jan Červinka

Redakce: Aleš Kozák, Zbyněk Konvička,
Dagmar Koželuhová, Helena Pašková,
Jindřiška Kukrálová
Jazyková redakce: Lenka Kuboušková

Grafická úprava: Studio BASE
Evidenční číslo: MK ČR E 208 18
© Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
E-mail: redakce@instituteu.cz